

Vývojová psychologie

PhDr. Michaela Peterková, www.psyx.cz

O psychickém vývoji člověka

Vývojová psychologie patří mezi základní psychologické disciplíny a jak napovídá její název, studuje psychický vývoj člověka. V užším (a obvyklejším) pojetí se vývojová psychologie chápe jako psychologie ontogenetická, tj. zabývající se vývojem lidského jedince od početí po smrt; v širším smyslu zahrnuje i fylogenezi (vývoj na různých stupních evoluční řady).

Psychický vývoj zahrnuje vznik a postupný rozvoj psychických vlastností a procesů. Změny probíhají v kvantitě i v kvalitě a směřují od jednoduchosti ke stále větší složitosti. Vývoj obecně se chápe jako přechod od méně dokonalého k dokonalejšímu. Až do dospělosti má charakter stále většího osamostatňování.

Psychický vývoj neprobíhá plynule; období s mnoha změnami střídají období klidnější (latence), existují vývojové skoky a fáze stabilizování nově získaného. Člověk zejména v raných obdobích prochází tzv. krizovými neboli senzitivními fázemi vývoje. Jsou to relativně přesně časově vymezená období, kdy se jedinec musí setkat s určitým podnětem, aby se mohla vytvořit jistá schopnost. V této době je jedinec k příslušným podnětům ve zvýšené míře vnímavý. Např. v raném dětství je třeba navázat citový vztah s matkou (s mateřskou osobou); pokud dítě neudělá pozitivní zkušenost s citovým vztahem během prvních měsíců svého života, bude později schopnost navazování a opětování takového vztahu rozvíjet jen velmi obtížně, pokud vůbec. Je to podobné, jako když chceme vidět hokejový zápas - musíme být na stadionu v určitý čas; přijít o den později je už k ničemu. V případě psychického vývoje nejde samozřejmě o dny, počítá se spíše v řádech měsíců či týdnů.

Čím je určen psychický vývoj?

Inteligentní test osobnosti IES

* hodnotí 14 klíčových lidských vlastností

* podrobné vyhodnocení bez čekání, ihned

www.psychnet.cz

Stáhněte si relaxaci v mp3

* relaxační metody pomáhají proti úzkosti, stresu, při potížích se spánkem a jiných problémech

www.relaxace.psyhoweb.cz

Online programy proti úzkosti a depresi

* zbavte se svých potíží z pohodlí svého domova
* zcela anonymní
* potřebujete jen zájem a internet

www.velka.zlutasova.cz

Test duševního zdraví - MENFIT

* posuzuje pozitivní i negativní vlivy na vaši psychiku

* zjišťuje možný výskyt nejčastějších psychických poruch

www.psychnet.cz

Online testy na

www.psychotesty.psyx.cz

EQ-TEST

Test emoční inteligence Dokážete komunikovat s druhými, umíte správně odhadnout, jak se cítí? Vládnete svým emocím nebo ony ovládají vás?

OSPAT

Test typů a poruch osobnosti Jaké je celkové zaměření vaší osobnosti? Nemáte některé vlastnosti příliš silně nebo naopak příliš slabě vyvinuté?

BITEPT

Test psychických poruch Dělá vám starosti vaše psychika? Chcete pomoci odhadnout, jak jste na tom s duševním zdravím?

FULJOB

Test profesní orientace Na jakou školu nebo práci se hodíte? S jakou profesí ladí vaše osobnost?

MEMREX/COGIT

Test paměti a test mentálního výkonu. Jak funguje vaše paměť? Jak dobří jste v zapamatování a vybavení? Myslí vám to pružně, rychle a bezchybně? Neselháváte v pozornosti?

Online testy na

www.psychotesty.psyx.cz

Tipněte si, kým může být tento člověk:

- a) majitel určité genetické informace, díky které má tmavé vlasy, krevní skupinu B+ a ke stáří ho asi bude trápit artróza
- b) kdysi človíček s nízkou porodní hmotností a v důsledku toho krátce obyvatel inkubátoru
- c) v dětství člen čtyřčlenné rodiny obývající dům v Českých Budějovicích
- d) před x lety student medicíny, kterou si prosadil navzdory přání rodiny, aby se stal právníkem

Ad a: Z biologických vlivů je to zejména dědičná výbava jedince, tzv. genotyp. Obecně platí, že psychické vlastnosti jako takové se nedědí; člověk se rodí s určitými dispozicemi k těmto vlastnostem. Geneticky jsou vymezeny určité hranice a konkrétní projev té které vlastnosti, tj. pozice v rámci těchto daných hranic, závisí na vlivech vnějšího prostředí. Neexistuje gen pro zlobení, gen pro jedničku z matematiky ani gen pro závislost na kokainu. Například úzkostnost jako osobnostní rys člověka může být výsledkem vrozené labilita nervové soustavy a opakovaných frustrací v dětském věku. V dospělosti pak tato úzkostnost, spojená např. s pobýváním v jisté společnosti, může vést k experimentování s drogami a následné závislosti na nich.

Ad b: Mezi biologické faktory vývoje se dále řadí podmínky nitroděložního vývoje (např. zda matka v těhotenství pila alkohol, nadměrně se stresovala apod.), případné porodní komplikace a vlivy na dítě krátce po narození (jaké užívalo léky, jaké nemoci prodělalo atp.).

Ad c: Faktory vnějšího prostředí zahrnují zejména sociální okolí jedince (rodina a další sociální skupiny, kultura aj.) a dále i "technický" charakter prostředí (typ krajiny, zařízení pokoje, druh hraček atp.).

Ad d: Člověk také spolupůsobí na svém vývoji vlastní aktivitou, a to hned po narození (dost možná, že ještě dříve) - svými projevy totiž ovlivňuje reakce lidí okolo, ti zase v rámci zpětné vazby svým chováním působí na něho a tak to jde pořád dokola. Komunikace s ostatními není nikdy jednostranná, nýbrž má vždy charakter interakce, tj. vzájemného ovlivňování. Pod vlastní aktivitu jedince je třeba zahrnout také sebevýchovu - práci na svém prožívání a jednání, přemýšlení o svém přemýšlení (metakognice), uvažování o morálních otázkách apod.

Vývoj každého jedince je zcela individuální a probíhá jako interakce (vzájemné působení) všech zmíněných faktorů. Onen fiktivní člověk, výše užitý jako příklad, se mohl stát dárce krve třeba takto: Rodiči byl veden k solidaritě a nesobeckosti (c), později se rozhodl dávat krev (d),

Kurzy základů psychologie přes internet

* z každého se může stát dobrý psycholog-amatér

* kurzy pro každého, kdo se o psychologii "jen" zajímá a pro uchazeče o studium psychologie

www.chytra.zlutasova.cz

Psychologické testování pro firmy a personalisty

* zjistíte schopnosti a vlastnosti svých zaměstnanců a uchazečů o práci

* profesionální testy za minimální ceny

* online a s výsledky ihned

www.profi.psychonet.cz

Test duševního zdraví - MENFIT

* posuzuje pozitivní i negativní vlivy na vaši psychiku

* zjišťuje možný výskyt nejčastějších psychických poruch

www.psychonet.cz

protože v televizi zaslechl zprávu (c), že v jeho regionu (c) je málo dárců skupiny B (a).

I když je tento příklad velmi zjednodušený, snad dostatečně přesvědčivě dokumentuje, že určitý finální stav je vždy výsledkem (výsledkem) působení více vlivů a jejich vzájemnou interakcí.

Dvěma základními procesy, jimiž se vývoj realizuje, jsou biologický proces zrání a psychologický proces učení. Proces zrání (např. zrání nervových struktur, růst kostí a svalů, ...) je dán geneticky a vnějšími faktory se téměř nedá ovlivnit. Je to zákonitá posloupnost změn v organismu a podmiňuje připravenost jedince k učení. Jinak řečeno, organismus musí nejprve pro nějakou novou schopnost dozrát a pak teprve se jí může začít učit - aby se dítě mohlo začít učit chodit, musí jeho nervová soustava dozrát natolik, aby dítě dokázalo v potřebné míře koordinovat své pohyby, dále musí mít vyvinuté příslušné svalové skupiny atp.

Subjektivně je dynamika vývoje určována vzájemným "přetahováním" dvou základních potřeb - jedná se o potřebu jistoty a bezpečí na straně jedné a potřebu změny na straně druhé. První z uvedených potřeb vývoj brzdí a tato potřeba převládá v obdobích, kdy jedinec není k dalšímu vývoji připravený. Potřeba jistoty a bezpečí slouží jako obrana před takovou zátěží, kterou by dotýčný jedinec neunesl. Když se jeho vnitřní situace stabilizuje, automaticky začne převládat potřeba změny, což znamená, že jedinec je otevřený uskutečnění dalšího vývoje.

autor: PhDr. Michaela Peterková, www.psyx.cz

otestujte svou PAMĚŤ a své IQ v akci

psychologické testy duševního výkonu

www.vykonove-testy.psyx.cz

Psychologie na internetu:

www.psychotesty.psyx.cz > online psychologické testy

www.psychoweb.cz > články z psychologie, výtahy z knih

www.psychonet.cz > inteligentní testy osobnosti

www.profi.psychonet.cz > psychologické testy pro firmy a personalistiku

www.velka.zlutasova.cz > online programy proti depresi a úzkosti

www.chytra.zlutasova.cz > kurzy základů psychologie přes internet

www.relaxace.psychoweb.cz > relaxace v mp3 ke stažení

www.psyx.cz > testy, poradna, hypnóza